

กรอบแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กิงกาญจน์ บุรณสินวัฒน์กุล¹

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้เขียนจำเป็นต้องอาศัยการคิด และจินตนาการ ให้ชัดเจนก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นผ่านถ้อยคำสำนวนภาษาที่สละสลวย และให้ผู้อ่านคล้อยตามจินตนาการของผู้เขียนได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดมุมมองความคิดที่แปลกใหม่ และมีคุณค่า ตลอดจนการเลือกใช้ถ้อยคำและเลือกใช้กลวิธีการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์

---

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่: 114 ซอยสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
E-mail: kingkarnb@g.swu.ac.th

A Framework for Learning Management on Creative Writing

Kingkarn Buranasinvattanukul¹

Abstract

This article presents a framework for learning management for creative writing development. A writer needs to think and imagine clearly in order to transform the ideas or concepts by using appropriate language, for the reader to be convinced by his imagination. With this framework of learning management, the students will gain a new and valuable concept as well as able to select appropriate words for effective presentation.

Keywords: Learning management, creative writhing

---

¹Instructor, Bachelor of Education Program in Thai, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University
Address: 114 Sukhumvit 23, Bangkok, 10110
E-mail: kingkamb@g.swu.ac.th

บทนำ

การเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญยิ่งในชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีทักษะทางการเขียนจะประสบความสำเร็จในการสื่อสาร และสามารถยึดเป็นอาชีพได้ เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสาร จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการทางด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามแบบแผน และในขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยความสามารถด้านการใช้หลักสุนทรียศาสตร์ ประยุกต์ให้เกิดความงดงามทางวรรณศิลป์ หรือศิลปะการใช้ถ้อยคำที่สละสลวย อีกทั้งผู้เขียนจำเป็นต้องมีความคิดที่แปลกใหม่ สามารถคิดค้น ประเด็นหรือมุมมองใหม่ที่เคยมีอยู่แล้วให้ต่างไปจากของเดิม และมีคุณค่า ทั้งด้านกลวิธีการนำเสนอ รูปแบบ ตลอดจนการเลือกใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร โดยผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดผลงานเขียนทั้งด้านการคิด และการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ชีวพันธ์ (2548: 4) กล่าวว่า การเขียนเป็นการใช้ทักษะที่ต้องอาศัยการนำถ้อยคำ ความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงลำดับความคิดให้ต่อเนื่องกัน ด้วยเหตุนี้การเขียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงถึงพฤติกรรมการสร้างสรรค์ของผู้เขียนด้วย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่จะต้องแสดงปัญญา และจะต้องแสดงออกมาอย่างฉลาด ซึ่งผู้เขียนจะแสดงปัญญาได้นั้นต้องทำตัวเป็นพหูสูตอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องแสดงความสามารถได้โดยการใช้ศิลปะในการถ่ายทอดปัญญาออกมาให้ตรงกับสิ่งที่ตนเองคิดให้ได้มากที่สุด และชัดเจน จนคน

อ่านสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง และเกิดความรู้สึกนิยมยกย่อง นันทอ (เวชกุล, 2524: 1) ดังนั้นการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการถ่ายทอดความคิด และเรื่องราวโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ จินตนาการของผู้เขียนด้วยสำนวนภาษาที่สละสลวย มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ก่อให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความคิดในการนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ หรือ เกิดจากการนำเสนอต่อยอดเนื้อหาเดิม หรือที่มีอยู่เขียนต่อกันไปแบบความเรียง แต่นำมาผสมผสานกับความคิดใหม่ด้วยจินตนาการผ่านความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้เขียน (2) การใช้ภาษาผู้เขียนต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมสอดคล้องกับรูปแบบ หรือประเภทของงานเขียนนั้น ๆ สื่อความหมายได้ชัดเจน และทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ หรือความรู้สึกร่วมกับผู้เขียนได้ โดยผ่านท่วงทำนองการเขียนที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้เขียน (3) เกิดคุณค่า และคุณประโยชน์ต่อผู้อ่าน งานเขียนที่สร้างสรรค์ควรสร้างคุณค่าทางอารมณ์ หรือความคิดให้ให้กับผู้อ่าน

การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นความจำเป็นแก่ชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของกลไก ในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทั้งทักษะในการเรียนรู้ และความกล้าที่จะทำให้เกิดความแตกต่างในการแสดงออกในการถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาได้อย่างมีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมได้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สินลาร์ตัน (2557: 40 - 41) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาไทยในยุคปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถใน

การเรียนรู้ ตระหนักในความสำคัญของการเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง เพื่อสร้างประกายความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ โดยมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องตามทุกอย่างจากประเทศที่เจริญแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดได้ต้องอาศัยคนในสังคมที่มีความกล้าที่จะคิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ การคิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ได้นั้นต้องอาศัยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในศาสตร์นั้น ๆ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น โดยจำเป็นต้องสอดแทรกกับการสอนในทุกเนื้อหาวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งในการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยนั้น ความคิดสร้างสรรค์ของคนเราจะสามารถฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยผ่านการเรียนรู้ในหัวข้อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งปรากฏอยู่ในเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการเขียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น

หากแต่การเขียนเชิงสร้างสรรค์จัดเป็นทักษะที่มีความยาก และง่ายอยู่ในตัว เพราะต้องเชื่อมโยงความคิด และถ่ายทอดความคิดนั้นให้ชัดเจนด้วยสำนวนการใช้ภาษาของตนเอง ดังนั้นการเชื่อมโยงระหว่างการคิด และการเขียน จึงอยู่ที่ใจกลางของการรู้ภาษา แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ นาคนวล (2552: 208) ที่กล่าวว่า การคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะการคิดจำเป็นสำหรับการพัฒนาทักษะการเขียน เมื่อผู้เขียนมีข้อมูลอยู่ในคลังมากเพียงพอ ก็จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาคิดต่อยอด และสามารถจัดลำดับเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เป็นระบบระเบียบได้ เช่นเดียวกับที่ Sharples (1999: 3) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นคำได้อย่าง

รวดเร็ว ลงบนกระดาษ โดยการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ผู้เขียนจะต้องก้าวข้ามผ่านโลกชีวิตประจำวันเพื่อให้งานเขียนมีความแตกต่างไปจากเดิมด้วยการผลิตผลงานที่มีคุณค่า และมีพลัง ดังนั้นการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงมิได้เป็นเรื่องของการใช้ความคิดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยวิธีการต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความคิดจนนำไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม

หลักในการเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์กับการเขียน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่เชื่อมโยง การเขียน และความคิดสร้างสรรค์เข้าด้วยกันสิ่งสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การฝึกฝน และการเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์ กับการเขียนได้อย่างกลมกลืน โดย Boostrom (1993: 75-83) ได้อธิบายกระบวนการการเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์กับการเขียนว่าควรเริ่มต้นจากการหาความคิดในการเขียนด้วยวิธีการเขียนความคิดที่มีอยู่ในสมองออกมาให้ได้มากที่สุด จากนั้นผู้เขียนควรพิจารณาว่าความคิดใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเขียน แล้วค่อย ๆ ชิดฆ่า หรือลบแนวคิดนั้นทิ้งไป นำแนวคิดที่เหลืออยู่มาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยการเชื่อมโยงความคิดนั้น โดยผู้เขียนจะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งต้องใช้ความพยายามในการเชื่อมโยงมาก เพราะความสัมพันธ์นั้นต้องอาศัยจินตนาการในการเชื่อมโยงความคิด ดังนี้

ความคล้ายคลึง (Analogies) คือ การเปรียบเทียบด้วยการหาความสัมพันธ์ หรือจุดร่วมของแต่ละอย่าง เช่น อาชีพกับเครื่องมือ หากแต่ความคล้ายก็ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้เสมอไป เช่น ถ้าชอล์กอยู่ในมือศิลปิน ก็จะมี

กลายเป็นอุปกรณ์วาดรูป แต่ถ้าซอส์ก้อยู่ในมือครู ก็จะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด

การพาดพิง และการอุปมา (Allusions and Metaphors) สังเกตว่า ทุกวันนี้เราสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยกลวิธีการใช้ภาษา ด้วยการใช้อยู่ลักษณะ ในการเปรียบเทียบให้เห็นภาพต่าง ๆ การพาดพิง หรือการอุปมาทำให้เกิดภาพ อารมณ์ หรือความรู้สึก ทำให้ผู้เขียนสามารถเชื่อมโยงได้ง่าย การใช้ภาษาในแง่มุมนี้ทำให้เกิด การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในการพาดพิง หรืออุปมาขึ้นมาได้ ทั้งนี้ผู้เขียนอาจใช้การอุปมาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ หรือเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับผู้เขียนได้

การเลือกใช้ ถ้อยคำ (Ordinary Language) จะเห็นว่าภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิด และความรู้สึก หากผู้เขียนเลือกใช้คำที่ถูกต้อง และตรงกับความหมาย ก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะถ่ายทอด หรือสื่อได้ง่าย ดังเช่น การอุปมา กับ การพาดพิง เป็นสองวิธีที่ให้อ่านเกิดการจินตภาพชัดเจน ทำให้การเขียนมีความสัมพันธ์ที่ไม่ได้คิดไว้ และช่วยให้ความรู้มรรยทางภาษา

ทุกสิ่งรอบตัวสัมพันธ์กับตัวเรา (You and The World) ความสัมพันธ์นี้อาจเริ่มจากคนรอบข้าง เช่น ขณะที่เราเกิดมา เราก็มีได้อยู่คนเดียวในโลก เราต้องมีความสัมพันธ์กับครอบครัว ขณะเดียวกันถ้าอ่านหนังสือ เราก็จะมีความสัมพันธ์กับหนังสือเล่มนั้น หากรับประทานอาหารแล้วรู้สึกว่ารสชาติอร่อย ก็จะคิดว่าคนอื่นก็ต้องคิดเช่นเดียวกับเรา ฉะนั้นการเห็นความสัมพันธ์ของทุกสิ่ง คือ ความสำคัญขั้นพื้นฐานขององค์ประกอบในการเขียน เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเขียน และแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การจัดระบบความคิด และการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย (จุฑาวิจิตร, 2557: 4) ซึ่งจัดเป็นผลผลิตของความคิดริเริ่มอย่างหนึ่งในการช่วยให้ผู้เรียนตระหนัก และเห็นคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์นั้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นการเขียนที่ต้องใช้จินตนาการ การเร้าอารมณ์ ความรู้สึกร่วมไปด้วย (มันตะสูตร, 2525: 10) ทั้งนี้ Appletgated (1949: 3 - 6) ได้เสนอแนะว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรบรรจุไว้ในหลักสูตร การเรียน การสอน ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เนื่องจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือทางสังคมที่จำเป็น และช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนอีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างอิสระทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง รวมถึงเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้สอนสามารถค้นพบความสามารถ และกระตุ้นพรสวรรค์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้

แม้ว่าหลักสูตรในรายวิชาภาษาไทยที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา จะบรรจุรายวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์มาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่พบว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนพบว่า ปัญหาในรายวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เกิดจาก ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนไม่มีความเห็นว่าเป็นวิชาที่ยาก (Sternberg, 2009: XV) ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงทางความคิด และการลำดับความคิดที่ดี ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไร เขียนอย่างไร

เขียนแล้วไม่ประสบความสำเร็จทำให้เกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย และถูกบังคับให้อยู่ในกรอบของรูปแบบคำประพันธ์ที่ตนเองไม่ถนัด (Bedell, 2015) อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนในลักษณะต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเขียนที่เสริมสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์นั้นยังขาดเครื่องชี้แนะ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สอนขาดวิธีการอธิบาย และวิธีการที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน (Sharples, 1999: 4 - 5) ตลอดจนผู้สอนส่วนมากยังคงเลือกใช้วิธีสอนที่เน้นการบรรยาย และการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนขาดการแสดงออกทางความคิด และขาดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา หรือนำองค์ความรู้ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ ไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม จึงเป็นเหตุให้สังคมไทยนิยมการเลียนแบบหรือ การคัดลอกตามเป็นส่วนมาก (พรุ่งโรจน์, 2546: 183)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เกิดจากผู้สอนส่วนใหญ่ยังเน้นและยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังใช้วิธีการสอนแบบเน้นผลงานที่ยึดความถูกต้องของรูปแบบการเขียน และกฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ค่อยเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนผู้สอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่เป็นหลากหลาย และขาดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสร้างความสนใจผู้เรียนจนนำไปสู่การเขียนเสริมสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ซึ่ง

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นวิชาที่ยาก และน่าเบื่อ เพราะต้องมีการฝึกปฏิบัติทุกชั่วโมง และผู้เรียนไม่แน่ใจว่าตนเองควรเขียน หรือถ่ายทอดความคิดนั้นอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์

ฉะนั้นผู้เขียนจึงพยายามหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการสอน และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันเนื่องจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่เร้า ความสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นี้ให้มากที่สุด และควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี เนื่องจากวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิชาที่จำเป็นจะต้องฝึกให้เขาคิดให้แตกต่าง หรือสร้างสรรค์ไปจากของเดิม และถ่ายทอดความคิดนั้นให้เป็นรูปธรรม ดังนั้นเมื่อผู้เรียนสามารถเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เราต้องระลึกไว้เสมอว่าการเขียนเป็นวิชาที่เน้นทักษะต้องได้รับการฝึกฝน เน้นการปฏิบัติมากกว่าวิชาการและหากเราฝึกอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เราเขียนได้คล่อง และคิดได้คล่องขึ้น

นอกจากนี้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรมีการจัดกิจกรรมให้หลากหลายเพื่อผู้เรียนสามารถถ่ายทอดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ โดยต้องเริ่มต้นจากการคิดง่าย ๆ เช่น ใช้วิธีการนำเสนอแบบแผนของข้อมูลลูกโซ่ (Chain of Source) คือ เมื่อผู้เรียนเห็นสีแดงแล้วผู้เรียนจะนึกถึงอะไร ผู้เรียนก็จะถ่ายทอดความคิดนั้น

ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน เช่น เห็นสีแดงแล้ว คิดถึงไฟไหม้ คิดถึงรถดับเพลิง คิดถึงความรัก จากนั้นจึงให้ผู้เรียนขยายความคิดนั้น จะเห็นได้ว่าในการฝึกเบื้องต้นผู้สอนยังไม่ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนในสิ่งที่ยาก หรือเขียนในสิ่งที่เป็นรูปแบบมากเกินไป เพราะผู้เรียนยังไม่มี ความชำนาญพอ แต่ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนแสดงความคิดจากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายความคิดนั้นให้เป็นคำ จากคำก็ เป็นประโยค จากประโยคก็จะกลายเป็นย่อหน้า เมื่อผู้เรียนเขียนได้หนึ่งย่อหน้าก็ถือว่าเป็น การเขียนเชิงสร้างสรรค์แล้ว

การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงต้องเริ่มจาก การจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของ ผู้เรียน ผู้เขียนจะต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อน ลงมือเขียน เสมือนแม่ครัวจะทำอาหารก็ต้องมี การวัตถุดิบให้พร้อมเสียก่อน ดังนั้นผู้เขียนจึง ต้องสำรวจว่าตนมีข้อมูลอะไรบ้างเกี่ยวกับสิ่งที่ จะเขียน และเมื่อมีข้อมูลเพียงพอแล้วต่อการเขียน ขึ้นตอนต่อไปผู้เขียนควรคำนึงว่าจะเขียนอย่างไร ซึ่งเปรียบเสมือนแม่ครัวจะทำอาหารอย่างไรให้มี รสชาติที่อร่อย จะต้องใส่วัตถุดิบอะไรก่อน อะไรหลัง และขอให้พึงระลึกไว้เสมอว่า การทำอาหารเพียงครั้งเดียวนั้นคงไม่ได้อร่อย เสมอไป งานเขียนของเราก็เช่นกัน คงไม่มีใครได้ รางวัลจากงานเขียนชิ้นแรกทุกครั้งไป จะเห็นได้ ว่าการปรุงตัวอักษรกับการปรุงอาหารมีลักษณะ คล้ายคลึงกัน คือ ต้องปรุงจนชำนาญจึงจะอร่อย และต้องมีลูกเล่นใน การปรุง หรือมีเทคนิคใน การปรุง ถ้าหากผู้ปรุงรักสบายใส่ผงชูรสไปใน งานเขียนให้อร่อย นั่นก็หมายความว่า ผู้ปรุงได้ ไปยืมแนวคิด หรืองานเขียนของอื่นมาใส่ก็จะทำ ให้งานเขียนนั้นขาดรสชาติ ความเป็นเอกลักษณ์ ของตนเอง ดังนั้นผู้เขียนจึงต้องหาเทคนิค หรือ ลักษณะเฉพาะของตนเองให้เจอ ก็จะทำให้

อาหารจานนี้อร่อยด้วยฝีมือของผู้เขียนเอง งานเขียนจึงเป็นงานที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ เนื่องจากการฝึกจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถปรุงรส สร้างเสน่ห์งานเขียนของตนเองให้มีแบบฉบับ เฉพาะตัวได้ ดังนั้นเวลาเราอ่านหนังสือจะมีคลัง คำของตนเอง และเราสามารถที่จะดึงคลังคำนั้น ออกมาใช้ได้อย่างหลากหลายวิธี

ดังนั้นการฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องให้ผู้เรียน เริ่มจากงานเขียนที่ยาก หรืองานเขียนที่เต็มรูปแบบอย่างนวนิยาย และเรื่องสั้น หากแต่ผู้สอน ควรฝึกให้ผู้เรียนเริ่มจาก การเขียนง่าย ๆ ก่อน สำหรับผู้เรียนที่ฝึกฝนใหม่ ผู้สอนอาจให้ ผู้เรียนเริ่มต้นด้วยการฝึกเขียนย่อหน้าโดยให้ ผู้เรียน เล่าเรื่อง หรือเล่าประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ ตัวของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอด ความคิด ข้อมูล หรือประสบการณ์ของผู้เรียน ผ่านมุมมองความคิดที่คนต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ผู้สอนต้องหาวิธีที่สามารถไปกระตุ้นผู้เรียนซึ่ง ตัวกระตุ้นนี้เปรียบเสมือนกุญแจที่ไขหัวใจของ ผู้เรียนออกมา จากนั้นผู้เรียนก็จะเกิดความคิด หลังไหลออกมาเป็นตัวหนังสือ แต่ผู้เรียนจะ สามารถเขียนภาษาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การฝึก สิ่งเหล่านี้ผู้สอนสามารถขัดเกลา หรือให้ คำแนะนำได้ สิ่งสำคัญที่สุด คือ ผู้สอนจะต้องคิด ว่าจะสอนอย่างไรให้เขาสนุก และเข้าใจง่าย เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่เด็กมักจะเบื่ออยู่ แล้ว ฉะนั้นผู้สอนต้องเข้าถึงตัวผู้เรียน ต้องคอย เอาใจใส่ เพื่อให้เขาเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ การให้กำลังใจก็เป็นสิ่งสำคัญถ้าเขาทำได้เราก็ ต้องรู้จักชม เขาก็จะเกิดกำลังใจและอยากที่จะ พัฒนางานเขียนนั้นต่อ แต่ในขณะที่เดียวกัน ผู้สอนก็ต้องชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องในงานเขียน

ของเขาด้วย จึงจะทำให้เขาประสบความสำเร็จ
ในรายวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ศึกษาแนวคิด
ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร ตลอดจนงานวิจัย
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
และการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ พบว่า การจัดการเรียนรู้การเขียนเชิง
สร้างสรรค์ นั้น จำเป็นจะต้องมีรูปแบบ
กระบวนการขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ และ
ชัดเจน เนื่องจากจุดเริ่มต้นของการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ คือ ความทรงจำ (Memory)
ความคิด (Single Idea) หรือ จินตภาพ (Mental
Picture) ดังนั้นเมื่อผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด
ที่ตกตะกอนแล้ว กระบวนการเขียนก็จะเริ่มต้น
ขึ้น เมื่อผู้เรียนได้แนวคิด (Concept) สำหรับ
การเขียน พร้อมทั้งข้อมูลในการใส่รายละเอียด
ของเรื่องให้มีความสมบูรณ์ในการเขียนเรื่องมาก
ขึ้น ผู้เรียนก็จะเกิดแรงจูงใจในการเชื่อมโยง
ความคิด และเหตุผลจากความคิด ความทรงจำ
ของผู้เรียนจนสำเร็จเป็นเรื่องได้ (Sharples,
1996: 127 – 148)

ดังนั้นผู้เรียนจะเขียนเรื่องได้นั้นผู้สอน
จำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
เสียก่อน เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นับเป็น
หัวใจสำคัญของการพัฒนาทักษะการคิด
การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดความคิด
สร้างสรรค์ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการดึงเอา
ศักยภาพในความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
ออกมา ซึ่งถือเป็นเรื่องท้าทายของผู้สอนใน
การจัดการกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้ได้มี
นักจิตวิทยาหลายท่านที่สนใจศึกษาในเรื่อง
ความคิดสร้างสรรค์จนได้พัฒนาเป็นทฤษฎีที่
น่าสนใจ และหนึ่งในบรรดานักจิตวิทยาเหล่านั้น
ก็มีนักจิตวิทยาที่สนใจเรื่องเรื่องความคิด

สร้างสรรค์ว่าจะสามารถพัฒนาความคิดที่เป็น
นามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมได้คือ แนวคิดของ
Paul E. Plsek

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Paul E. Plsek (1997)

Paul E. Plsek เป็นผู้อำนวยการสถาบัน
ความคิดสร้างสรรค์ที่มีชื่อว่า AT&T Bell
Laboratories (telecommunications R&D)
และเป็นนักพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจน
การวางแผนการจัดการอย่างเป็นระบบในนานา
ประเทศ โดย Plsek ได้นำเสนอรูปแบบ
กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Model for The
Processes of Creative Thinking) ในปี
ค.ศ. 1997 อันเกิดจากการสังเคราะห์รูปแบบ
กระบวนการคิดสร้างสรรค์จากนักวิชาการต่าง ๆ
จนกลายเป็นรูปแบบ หรือวงจรกระบวนการ
ความคิดสร้างสรรค์ของ Plsek ขึ้น ซึ่งรูปแบบ
หรือวงจรกระบวนการคิดสร้างสรรค์นี้มีลักษณะ
คล้ายกับนาฬิกาโดยเริ่มต้นกระบวนการคิดที่
ตำแหน่ง 9:00 นาฬิกา เนื่องจาก Plsek (1997)
ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่
มนุษย์ทุกคนมี และแฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของ
ทุกคน ตลอดจนสามารถกระตุ้น และเพิ่ม
ประสิทธิภาพความคิดนั้นให้เกิดเป็นรูปธรรม
หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของ
Plsek (1997) จึงเป็นแนวความคิดที่เกิดจาก
ความเชื่อที่ว่าทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ใน
ตัวเอง และสามารถทำความคิดสร้างสรรค์นั้นให้
เป็นรูปธรรม จนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ หรือ
พัฒนาเป็นนวัตกรรมได้ โดยอาศัยกระบวนการ
ทางจิตของมนุษย์ ซึ่งเริ่มจากกระบวนการรับรู้
และเข้าใจความหมายภายใต้โครงสร้างความรู้
หรือประสบการณ์เดิม จากนั้นสมองก็จะเกิด

กระบวนการแปรผล เพื่อนำไปสู่การจดจำโดยนำความรู้ หรือประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ และจัดเก็บข้อมูลใหม่ที่ได้นั้นไว้ใช้ในการตัดสินใจ โดยกระบวนการดังกล่าวจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องอาศัยหลักพื้นฐาน 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ ความสนใจ (Attention) กล่าวคือ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้เมื่อคนเราให้ความสนใจหรือมุ่งเน้นบางสิ่งบางอย่าง โดยทั่วไปมักเป็นสิ่งที่เรามองข้าม หรือไม่เคยคำนึงถึง หากเรามาทบทวนเราอาจจะมองเห็นประเด็นสำคัญหรือจุดที่เรามองข้ามไปเมื่อเรานำมาพิจารณาอีกครั้ง ดังนั้นเมื่อเราสนใจในประเด็นหนึ่ง ๆ ภาพในจิตก็จะก่อเกิดขึ้นในหัวของเรา จากนั้นเราจะพยายามขยาย และจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของประเด็นที่เราสนใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่วนหลักประการที่สองก็คือ การหลบหลีก (Escape) กล่าวคือเราจะต้อง หลบหลีกจากรูปแบบความคิดเดิมที่เรามีอยู่ในขณะนั้น หรือหลีกเลี่ยงจากกฎเกณฑ์ของกรอบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากแต่ความสนใจ (Attention) หรือการหลบหลีก (Escape) นั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากตามธรรมชาติของกระบวนการทางจิตคนเรามักจะปฏิเสธความคิดใหม่ ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ จึงจำเป็นจะต้องมีการหลักประการที่สาม นั่นก็คือ การเคลื่อนไหว (Movement) ซึ่งจะเป็นกระบวนการขับเคลื่อนความคิดด้วยการค้นหา และเชื่อมโยงความคิดของเราจากความรู้ หรือประสบการณ์เดิม ให้เข้ากับความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ เพื่อจัดการหรือดำเนินการให้ความคิดนั้นผลิตผลงานออกมาให้เป็นนวัตกรรม หรือเกิดผลผลิตจากการคิดสร้างสรรค์ในครั้งนั้นๆ ได้ในที่สุด

นอกจากนี้ Plsek (1997: 71 - 72) ยังได้นำเสนอวงจรของกระบวนการที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ที่เปรียบเสมือนนาฬิกา โดยเริ่มจากตำแหน่ง 9.00 น. ซึ่งคล้ายกับชีวิตประจำวันของเราทั่วไป โดยกระบวนการเริ่มต้นของการคิดสร้างสรรค์จะต้องเริ่มต้นจากการสังเกต (Observation) พร้อมกับ การวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าสิ่งใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จ หรือสิ่งใดที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ซึ่งกระบวนการทางจิต จะสร้างแหล่งเก็บมโนทัศน์ต่าง ๆ ไว้ในความจำของคนเรา จากนั้นเราจะสร้างความคิดใหม่ให้ตรงกับความ ต้องการของเราด้วย การค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่เก็บในแหล่งเก็บข้างต้น เช่น ความคล้ายคลึงกัน การขยายจากมโนทัศน์ที่กำหนด การใช้คำสุ่ม การระดมความคิดหรือการระดมสมอง เป็นต้น จากนั้นก็จะเกิดจากรวบรวมความคิดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของความคิดนั้นให้ชัดเจนมากขึ้น ก่อนที่จะตัดสินใจประเมินความคิดที่ดีที่สุดที่สามารถนำมาใช้งานได้ แต่ก็มีใช้ทุกความคิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้ได้ทั้งหมด แต่จะเป็นความคิดที่มีคุณค่า หรือก่อให้เกิดประโยชน์เท่านั้นจึงจะจัดได้ว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์

ทั้งนี้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 4 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่

- 1) ขั้นเตรียม (Preparation) ซึ่งกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ต้องเริ่มต้นจากการสังเกต (Observation) อย่างรอบด้าน โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ (Analysis) แยกแยะข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล

2) **ขั้นจินตนาการ (Imagination)** เมื่อมองผ่านกระบวนการสังเกตและการคิดวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว ก็จะนำความรู้ที่ได้กักเก็บไว้ในหน่วยความจำ ไปใช้ในการสร้างความคิดใหม่ (Generation) โดยเชื่อมโยงกับความ คิด เดิม ที่มี อยู่ ทั้งนี้ อาจ ใช้วิธีการเปรียบเทียบ (Analogies) การขยายความคิด (Branching out from a given concept) หรือวิธีการการระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อรวบรวมความคิด (Harvesting) ที่สามารถนำไปพัฒนาได้

3) **ขั้นการพัฒนา (Development)** จะเป็นกระบวนการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในความคิดนั้น (Enhancement) หลังจากนั้นประเมิน (Evaluation) เพื่อค้นหาความคิดที่ดีที่สุด หรือความคิดที่ใช้งานได้แล้ว

4) **ขั้นลงมือกระทำ (Action)** จะเป็นการนำความคิดที่ผ่านการคัดเลือก หรือการประเมินแล้ว ไปทดลองปฏิบัติ (Implementation) เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์จะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง

จะเห็นได้ว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างจินตนาการ และการวิเคราะห์ อีกทั้งยังเปิดกว้างทางความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จนสามารถนำความคิด หรือจินตนาการนั้นไปพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมได้ ทั้งนี้ผู้เขียนจึงนำกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนเพื่อสร้างขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ หากแต่กระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek เพียง

แนวคิดเดียวนั้นยังไม่สามารถนำไปพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตได้ ผู้เขียนเห็นว่า ทฤษฎีเชาว์ปัญญาสามองค์ประกอบของ Sternberg เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความสามารถในการคิดของเราเพื่อก่อให้เกิดผลผลิต หรือนวัตกรรมที่แปลกใหม่ออกมาได้ในที่สุด ดังนั้นผู้เขียนจึงใช้ทฤษฎีเชาว์ปัญญาสามองค์ประกอบของ Sternberg เป็นแนวทางร่วมกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของ Plsek ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วยอีกแนวคิดหนึ่ง

ทฤษฎีเชาว์ปัญญาสามองค์ประกอบของ Sternberg (1985)

Robert Sternberg นักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงด้านสติปัญญาของมนุษย์ ได้กล่าวว่าการพัฒนาวิธีหาความสามารถของมนุษย์เป็นเรื่องซับซ้อนที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ และยังไม่มีความสามารถของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุม และแม่นยำ เพราะความสามารถของมนุษย์เป็นปรากฏการณ์ทางปัญญา ไม่ใช่สภาพทางกายภาพ Sternberg เป็นผู้ทำให่วงการการศึกษาเกี่ยวกับสติปัญญาของมนุษย์ ได้พบข้อเท็จจริงหลายประการที่เป็นคุณประโยชน์ในทางปฏิบัติ ในการเสาะหา คัดเลือก และพัฒนาคนให้เหมาะสมกับศักยภาพของคนแต่ละคนมากกว่าเดิมหลายสิ่งอันเป็นคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เช่น การยอมรับในความซับซ้อนของปัญญามนุษย์ การบูรณาการของการวิเคราะห์พฤติกรรมทางปัญญาที่มีขั้นตอนหลายมิติขึ้น ความเข้าใจพฤติกรรมทาง

ปัญญากว้างขึ้นอย่างมาก และด้านศักยภาพอันหลากหลายที่สามารถวัดโดยวิธีทดสอบเดี่ยว ๆ อย่างไรก็ตามทฤษฎีทั้งหลายยังมีข้อจำกัดในการวิจัย หรือสร้างเครื่องมือ เนื่องจากความซับซ้อน และความหลากหลายของคุณลักษณะทางปัญญา (อนูรุทรวงศ์, 2555: 46 - 47) ดังนั้น ในปี ค.ศ.1985 Sternberg ได้เสนอทฤษฎีเชาวน์ปัญญาสามองค์ประกอบ หรือในชื่อภาษาไทยว่าทฤษฎีแห่งเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ (The Triarchic Theory of Human Intelligence) หรือบางท่านอาจจะเรียกว่าทฤษฎีสามเกลียวแห่งเชาวน์ปัญญา หรือบางครั้งก็จะมีผู้ให้ชื่อว่าทฤษฎี สามศร ซึ่ง โฟเทียน (2547: 52) ได้อธิบายความหมายของชื่อทฤษฎีไว้ดังนี้

คำว่า “Tri” มาจากคำว่า “Three” หมายถึง “สาม” และคำว่า “-archic” มาจากคำว่า “governed” หมายถึง “การควบคุม” ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาสามองค์ประกอบจึงเป็นทฤษฎีที่อธิบายเชาวน์ปัญญา หรือสมรรถภาพสมอง ดังนั้น ทฤษฎีเชาวน์ปัญญาสามองค์ประกอบของ Sternberg (1997) จึงประกอบด้วยทฤษฎีย่อย 3 ส่วน คือ ทฤษฎีย่อยด้านองค์ประกอบทางความสามารถ (Componential Subtheory) ซึ่งเป็นความสามารถทางเชาวน์ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด ทฤษฎีย่อยด้านประสบการณ์ (Experiential Subtheory) ซึ่งอธิบายถึงผลของประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถทางปัญญา และทฤษฎีย่อยด้านบริบทสังคม (Contextual Subtheory) ซึ่งอธิบายถึงความสามารถในทางเชาวน์ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของบุคคล โดยทฤษฎีดังกล่าวนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับสมรรถภาพทาง

สมองของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุมซึ่งนับว่าเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญในการเข้าใจลักษณะการปฏิบัติทางสมอง (Intelligent Function) ของมนุษย์ในการประมวลผลข้อมูล (Information Processing Perspective) ทั้งนี้ Sternberg (1997) ได้ให้ความสำคัญการปฏิบัติการทางสมอง โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกคิดในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดประยุกต์ใช้ได้ จึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาเป็นพื้นฐานทฤษฎีเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตให้เป็นระบบ และมีขั้นตอนที่ชัดเจนมากขึ้น

แผนผังความคิดของ Buzan (1997)

เทคนิคแผนผังความคิด (Mind map) เป็นรูปแบบของการจัดกลุ่มระบบเพื่อเชื่อมโยงความคิดแบบแผ่ขยายออก มาช่วยในขั้นตอนของการคิดสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการระดมสมอง โดยใช้จินตนาการเชื่อมโยงกับความคิด เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความคิดจากนามธรรมเป็นรูปธรรม และสามารถตรวจสอบความคิดในการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นไปได้ และแตกต่างจากเดิมจากสิ่งที่เป็นอยู่ภายในระยะเวลาอันสั้น ดังที่ Buzan (2008: 134 - 135, 143) กล่าวว่า การสร้างแผนผังความคิดมิได้เพียงช่วยในเรื่องของการจดจำ และวิเคราะห์ข้อมูลได้เท่านั้น แต่ยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยการผสมผสานข้อมูลที่ได้รับจากสภาพภายนอก เช่น การบรรยาย หนังสือ วารสาร และสื่อต่าง ๆ กับข้อมูลที่สร้างขึ้นจากสภาพภายใน เช่น การ

ตัดสินใจ การวิเคราะห์ เข้าด้วยกัน ด้วยวิธีการระดมความคิด หรือระดมสมอง เพื่อให้ได้แนวคิดหรือทางเลือกที่หลากหลาย จนนำไปสู่การตัดสินใจ

รูปแบบการจัดการการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์

จากการสังเคราะห์ตามแนวคิด และทฤษฎีได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนจึงนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มก่อนความคิด เป็นขั้นตอนในการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องที่จะเขียน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ผู้สอนกำหนดหัวข้อหรือประเด็นในการเขียนอย่างกว้าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน (2) ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อ หรือประเด็นนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด ทั้งจากใบความรู้ที่ผู้สอนแจกให้ และการสืบค้นด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ตผู้เรียนวางแผนความคิดเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อในการเขียนของตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมผลิตผลงาน เป็นขั้นตอนของการระดมสมอง โดยใช้แผนผังความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นแนวทางตลอดจนการขยายความคิดที่จะนำเสนอ นั้นให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ผู้เรียนระดมความคิดของตนเองเกี่ยวกับประเด็น หรือหัวข้อเรื่องที่จะเขียน ด้วยความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำความคิดที่มีอยู่เดิมจากที่ได้มีข้อมูลอยู่แล้ว (2) ผู้เรียนตรวจสอบความคิดที่ได้จากการระดมสมอง พร้อมกับเลือกความคิดที่ดีที่สุดเพื่อเชื่อมโยงความคิดนั้นกับหัวข้อ หรือประเด็นที่จะเขียน

ขั้นที่ 3 ขั้นบูรณาการสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสร้างความคิดใหม่ โดยนำ

ความคิด ความรู้ หรือประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่จะเขียนที่มีอยู่เดิมแล้ว มาเชื่อมโยงกับความคิดใหม่ที่เกิดจากการดัดแปลง ปรับแต่งความคิด หรือประสบการณ์เดิมให้มีความแปลกใหม่ออกไป แต่ยังคงเป็นความคิดที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยนำความคิดที่แปลกใหม่นั้นมาจัดทำเป็นโครงร่างในการเขียนอย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ผู้เรียนวางโครงร่างเรื่องที่จะเขียน จากความคิด หรือจินตนาการที่ผ่านการคัดเลือกด้วยกระบวนการระดมสมอง และการเชื่อมโยงความคิดใหม่ เข้ากับความคิด ความรู้ หรือประสบการณ์เดิม (2) ผู้เรียนตรวจสอบ ทบทวน โครงร่างที่จะเขียนขยายความอีกครั้งหนึ่ง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างสรรค์งานเขียน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลงมือเขียนงานอย่างอิสระ ตามโครงร่างความคิดที่ได้จัดทำไว้แล้วเป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ผู้เรียนลงมือเขียนเรื่องจากโครงร่างที่วางไว้ ด้วยการขยายความคิด และเลือกใช้ภาษาในการเขียนให้เหมาะสมกับหัวข้อ หรือประเด็นที่ตั้งไว้ (2) ผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้องครบสมบูรณ์ของงานเขียนด้วยตนเองว่ามีความเหมาะสมชัดเจน หรือไม่อย่างไร

ขั้นที่ 5 ขั้นพาดพิงสร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนตรวจสอบ พิจารณางานของตนเองว่ามี ความสร้างสรรค์ แปลกใหม่ในด้านใดบ้าง โดยพิจารณาการตรวจสอบด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านความคิด และด้านการนำเสนอ โดยผู้สอนจะช่วยเสนอแนะแนวทางในการปรับแต่งงานเขียนให้เกิดความแปลกใหม่ และมีความคึกคักมากขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (1) ผู้เรียนพิจารณาตรวจสอบงานเขียนของตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยพยายามหาทางดัดแปลง ปรับเปลี่ยน

เนื้อหา ภาษา ความคิด และการนำเสนอ ให้มีความสร้างสรรค์ แปลกใหม่ (2) ผู้สอนตรวจแก้งานเขียนของผู้เรียน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับแต่งงานเขียนให้เกิดความแปลกใหม่ และมีคุณค่ามากขึ้น

สรุป

ในการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ผู้สอนมักมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งโดยเฉพาะในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยแล้ว ผู้สอนจำเป็นจะต้องหา

กลวิธีต่าง ๆ ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ หรือจินตนาการที่แปลกใหม่ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยถ้อยคำสำนวนภาษาที่สละสลวย เพื่อเข้าถึงผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิด และทฤษฎีที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้เขียนเชื่อว่า แนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และนำไปสู่การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Anuruthwong, Ausanee. (2555). **Thinking Skill: How to development ?**. Bangkok: Inthanon.
- Applegates, M. (1949). **Helping Children Write**. Seranton : Penn International Textbook Compan
- Bedell, Christopher. (2015). **15 Unfortunate Problems Every Creative Writing Major Attempts To Get Over**. from <http://thoughtcatalog.com/christopher-bedell/2015/04/15-unfortunate-problems-every-creative-writing-major-attempts-to-get-over/> March 3, 2015.
- Boostrom, Robert. (1993). **Developing Creative & Critical Thinking : An Integrated Approach**. Loncolnwood, Ill.: National Textbook.
- Buzan, Tony and Barry Buzan. (1997). **The Mind Map Book: Radiant Thinking**. London: BBC Books.
- . (2008). **The Mind Map Book**. Tanya Phonana and Nobpadon Phonana, Trams Bangkok: kwankao' 94.
- Chutavichit, Kasinee. (2557). **Creative Writing : The Good idea is never end**. 2nd ed. Nakhonpathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Chewapun, Achara. (2005). **Crative Writhing Activities in Elementay School**. 6th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Mantasood, Somporn. (2525). **Creative Writing**. Bangkok: Thammasat University Bookstore.
- Naknuan, Natthakarn. (2552). "Creative Writing." In **LATH 100 Arts of Using Thai Language in Communication**, 207 - 224. 3rd ed. Bangkok:
- Sahadhammik Pruksawan, Banlue. (1990). **Development of Creative Writing**. Bangkok: Thai watanapanitch.
- Phoyen, Kamol. (2547). **A model for developing systematic thinking to improve Thai language writing skill abilities for undergraduate students based on Triarchic theory and Scaffolding approach**. The Degree of Doctor of Philosophy in Eduactional Psychology. Chulalongkorn University.
- Plsek, Paul E. (1997). **Creativity, innovation, and quality**. Milwaukee, Wis.: ASQC Quality Press.
- Pornrunroj, Channarong. (2546). **Crative Thinking**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sinlarat, Paitoon. (2557). **Fulfilling for 21st Century of Thai Education**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sharples, M. (1996). **An account of writing as creative design**. from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.37.6909&rep=rep1&type=pdf>. October 18, 2015.
- (1999). **How we write : Writing as creative design**. London: Routledge.
- Sternberg, Robert J. (1985). **Beyond IQ:A triarchic theory of human intelligence**. New York: Cambridge University Press.
- (1997). "What does it mean to be smart?." **Education Leadership 3**: Volume 54, 20 - 24.
- (2009). "Foreword." In **The Psychology of Creative Writing**, xv- xvii. Edited by Kaufman, Scott Barry and Kaufman, James C. New York: Cambridge University Press.
- Wechakul, Chana. (2524). **Creative Writing**. Bangkok: Odean Store.